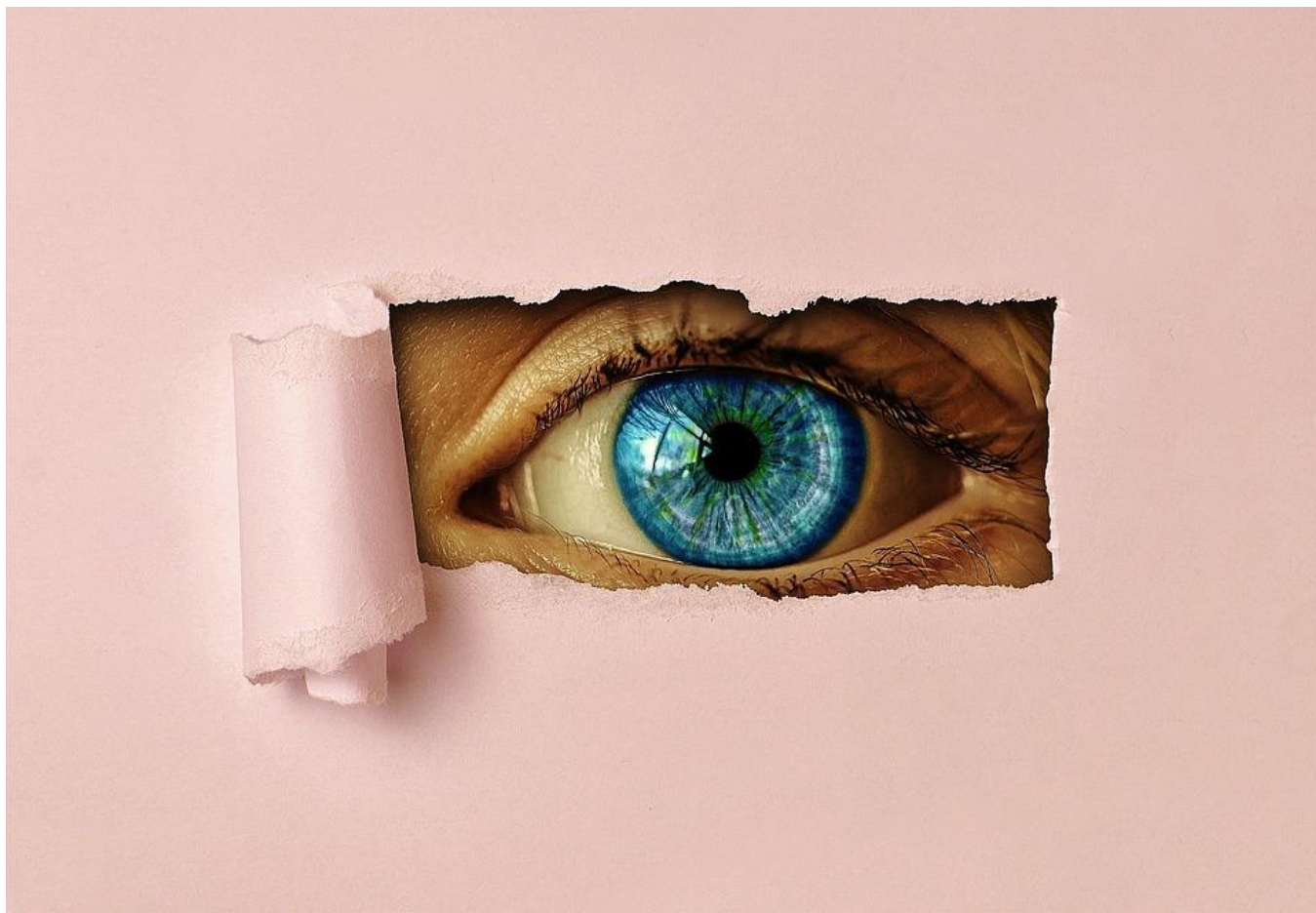

HET LICHT ZIEN

De evangelist Johannes vertelt over de genezing van een blindgeborene. Het is maar de vraag of de evangelist bedoelt dat de man een oogaandoening heeft of dat zijn blindheid op een ander vlak ligt. Vermoedelijk is dat laatste het geval. Jezus heeft het namelijk over 'mensen die niet zien en toch zien en mensen die zien en tegelijk blind zijn'. De man doorziet niet wie Jezus is, dat is het. Hij heeft geen oog voor 'het licht van de wereld'.

Zaken niet echt doorzien, dan hebben we het over een behoorlijke handicap. Wie verblind is door geld en goed, door macht en invloed, eigen sores en imago, die ziet meestal heel scherp alle mogelijkheden om zijn eigen doel te bereiken. Maar zo iemand krijgt vaak te maken met een dode hoek: anderen en hun belangen worden over het hoofd gezien. Dan gebeuren er ongelukken.

Jezus laat in het evangelie het licht van God over onze situatie schijnen. Bij dat licht ontdekken we wat wel en niet belangrijk is, hoe we anderen kunnen helpen en troosten, op welke manier we een bijdrage kunnen leveren aan shalom in de wereld. De

boodschap van het evangelie is vooral een aansporing ons te laten genezen van innerlijke blindheid.

Lezen: Johannes 9 : 1 - 7

‘De man ging weg, waste zich, en toen hij terugkwam kon hij zien.’ (Johannes 9 : 7)

Anders kijken

Als wij een tak op de weg zien liggen, denken we: ‘Je kunt wel zien dat het hard heeft gewaaid. Wanneer gaat de gemeente die rommel eens opruimen?’ Als iemand in Soedan een stuk dood hout tegenkomt denkt hij: ‘Dat is mooi, een stuk brandhout voor onder de kookpot.’ Het is maar net welke bril je op hebt: die van welvaart of van armoede. Als wij weggegooide bierblikjes in het plantsoen zien liggen denken we: ‘Wat een zooi zeg. Ze gooien tegenwoordig ook maar alles op de grond.’ Als een jongen op een vuilnisbelt in Jakarta bierblikjes vindt, zegt hij: ‘Hoera, dat levert me weer een paar centen op.’ Hoe wij de dingen zien en waarderen heeft te maken met de bril die we ophebben. Met de bril van geloof, zie je andere dingen, dan met de bril van atheïsme of agnosticisme. Waar de één blind is voor God, heeft de ander er juist een scherp oog voor. Het verhaal van de blindgeborene gaat over ogen die open gaan voor de betekenis van Jezus Christus. Voor de één de zoveelste stichter van een wereldgodsdienst, voor de ander niet minder dan Gods unieke licht voor de wereld. Wat zien wij in hem?

Betrokkenheid

Boven het verhaal over de blindgeborene zou je een mooie Cruijff-uitspraak kunnen zetten: ‘Je gaat het pas zien, als je het doorhebt.’ Het draait in het verhaal over de blindgeborene namelijk niet zozeer om een medisch probleem. Er is niets mis met de oogzenuw van de bedelaar. De man lijdt aan geestelijke blindheid. Hij is blind voor de identiteit van Jezus als de Messias. Jezus’ ogen daarentegen staan wagenwijd open, vertelt de evangelist. ‘In het voorbijgaan zag Jezus iemand die al vanaf zijn geboorte blind was geweest,’ start de evangelist zijn verhandeling over een blinde die het licht gaat zien.

‘In het voorbijgaan zag Jezus een bedelaar’ is een veelzeggend begin als je inzicht hebt in het Oude Testament. De uitdrukking ‘In het voorbij gaan’ herinnert aan Exodus, aan de paasnacht lang geleden toen het volk Israël in slavernij in Egypte verkeerde. In die beslissende nacht ging de HEER, hun God, aan hen voorbij. Met andere woorden: Hij gaf present om hen te sparen en te bevrijden. ‘In het voorbij gaan’ deze woorden zijn als het ware de handtekening van een God, die reddend ingaat op ons S.O.S. Beschouw het als zijn handelsmerk.

Het bijzondere handelsmerk van God onderstreept de evangelist nog eens extra door de vermelding dat Jezus de man 'ziet'. In het voorbijgaan ziet Jezus de blindgeborene. Opnieuw een verwijzing naar het Oude Testament en de God van het Oude Testament, die bepaald niet blind is. God 'ziet' de ellende van zijn volk in slavernij in Egypte, staat er in Exodus. Hij slaat er acht op. Het doet 'm echt wat. Vervolgens komt hij in actie. Hij kan de ellende van zijn mensen niet aanzien en bevrijdt zijn volk.

De meeste winkelende mensen lopen gedachteloos voorbij aan zwervers, bedelaars, straatkrantverkopers. Het makkelijkste wat je kunt doen met de nood van mensen is er blind voor zijn. Je niet met hen bemoeien. 'Niet kijken!' zeggen we tegen onze kinderen. Brillen genoeg om hen niet te zien zitten. Een kleine bloemlezing: "t Is vast hun eigen schuld.' 'Ze zijn zelf verantwoordelijk.' 'Daar hebben we nou de overheid voor.' 'Ik heb genoeg aan mijzelf, mijn gezin, mijn familie.' 'Ik ga die last van anderen er echt niet bij nemen.' God maakt er zich niet makkelijk van af, vertelt het evangelie. Zo is Hij niet, dus ook zijn Zoon Jezus niet. En zijn volgelingen? Die leren nog steeds bij.

Praktisch christendom

De discipelen, de leerlingen van Jezus zetten een theologische bril op bij het zien van de blindgeborene. 'Rabbi -dat is leermeester- hoe komt het dat hij blind was toen hij geboren werd? Heeft hij zelf gezondigd of zijn ouders?' openen zij het theologische dispuut. In die tijd was het orthodox om een rechtstreeks verband te leggen tussen zonden en lijden, het ene de oorzaak, het andere het directe gevolg. Als de blinde, lamme, dove, melaatse, zieke dan wel niet persoonlijk had gezondigd, dan moesten het wel zijn ouders zijn, die over de schreef waren gegaan. Het kind draaide op voor de zonden van zijn vader of moeder. De ouders hadden het fout gedaan. Nou, ouders doen het meestal goed. Vaders en moeders komen op voor hun kinderen. Ze willen allemaal het beste voor wie aan hun zorg zijn toevertrouwd. Mocht hun zoon of dochter zich niet goed ontwikkelen, dan doen zij alles eraan wat nodig is: ze lopen van dokter, naar dokter, van school, naar school, van instelling, naar instelling. Ouders vechten voor het welzijn van hun kinderen. Maar omkeren moet je de zaak niet: als een kind het later niet goed stelt, hoe dan ook, is dat dan ook altijd de schuld van de ouders? Kun je in alle gevallen de ouders erop aankijken, als kinderen het slechte pad op gaan, ontsporen, diep in de problemen zitten? Moet je dan tegen hen zeggen: 'Het is jullie schuld' 'Je bent tekort geschoten.' Vaak beslist niet.

Jezus wijst niet naar de ouders, niet naar het kind, maar hij zet zich in voor het welzijn van iemand met wie het niet goed gaat. Wijs bij onschuldig lijden alstublieft niet naar God, ouders, de persoon in kwestie, een zondebok of welk ander adres ook je denkt te kunnen verzinnen. De oorzaak bij onschuldig lijden is niet achterhaalbaar, blijft onzichtbaar. Wat wel duidelijk zichtbaar is, is een mens die per direct hulp nodig heeft.

Jezus ziet de blindgeborene niet als een theologisch geval, maar als een mens voor wie hij zich in gaat zetten. Dat God bevrijdend voorbij gaat wil Hij aan het licht brengen. De helpende hand bieden is de manier om tegen mensen in geestelijke, sociale, psychische of fysieke nood aan te kijken. De schuldvraag doet er even niet toe. Laat het verleden rusten. Richt je op de toekomst. Wat kan ik nu doen? Hoe kan ik de barmhartigheid van onze Vader in hemel concreet gestalte geven? Wat kunnen wij hier en nu betekenen voor hem of haar? We zetten de bril van praktisch christendom op!

Genezing

Jezus gaat aan de gang. 'Jezus spuwde op de grond. Met het speeksel maakte hij wat modder, Hij streek die op de ogen van de blinde,' verhaalt de evangelist. Een ritueel dat herinnert aan de schepping van de mens. De Schepper boetseerde de mens immers uit leem. De ogen van de blinde worden vervolgens met dat mengsel van modder en speeksel gezalfd. Oudtestamentisch zalven betekent: Jezus bevestigt de man van wie straks de ogen zullen open gaan in zijn uitverkiezing en in zijn taak om een volgeling van hem te worden. Nadat hij zijn ogen gereinigd heeft met het wat uit het badhuis van Siloam, wordt de blinde ziende. Een mooie verwijzing naar de doop. De man is door de ontmoeting met Jezus een nieuwe schepping geworden, het oude is voorbij gegaan, hij is een mens met een nieuwe blik op de wereld. Zijn beperking wordt opgeheven. Zijn ogen zijn open gegaan. Iemand zei eens toen hij overtuigd was geraakt van het christelijk geloof: 'Het was alsof het licht aanging en dingen voor het eerst goed zag.' Hij zag de wereld in het perspectief van Jezus. Met ontferming bewogen ging hij voortaan door het leven, hulpvaardig tot en met.

Zien

De blinde ziet. De evangelist gebruikt 15 keer in zijn evangelie dat specifieke woord 'zien'. *Blepoo* in het Grieks. In hoofdstuk 9 komt dat kernwoord bij Johannes zelfs 7 keer voor. Het gaat om geestelijke blindheid en verlichting. Een collega vertelde over de genezing van dit soort blindheid het volgende verhaal:

'Ik heb alweer jaren geleden eens iemand gesproken die met een hartinfarct opgenomen was in het ziekenhuis. Hij was geen vrachtwagenchauffeur maar wel iemand die bijna dag en nacht op reis was. Hij was manager in een of ander internationaal bedrijf. Weken lang was hij soms van huis weg, naar China, naar Amerika, naar Spanje, dat rondtrekken was zijn lust en zijn leven. Zijn vrouw had er wel eens op aangedrongen om wat meer thuis te zijn en wat meer aandacht en zorg te hebben voor de kinderen, maar daar zag hij niet de noodzaak van in. Zijn werk ging voor. Op een dag komt hij thuis na een lange reis en hij vond het huis leeg. Op tafel lag een brief van zijn vrouw, een soort ultimatum: ofwel je bent meer thuis, dan kom ik weer terug, ofwel je ziet me niet meer terug. Hij was woedend, razend, hoe kon zij hem dit aan doen. Wellicht van kwaadheid kreeg hij een flink hartinfarct en hij

belandde in het ziekenhuis op intensive care. Daar kreeg hij een zee van tijd om na te denken. Toen ging hij zien wat hij nooit gezien had, nooit naar gekeken had: de rijkdom van zijn gezin, maar ook de eenzaamheid van zijn gezin, omdat hij altijd van huis weg was. 'Wat ben ik toch blind geweest,' zei hij.

Wie verblind wordt door geld en goed, door macht en invloed, door de eigen sores door het eigen imago, die ziet meestal heel scherp alle mogelijkheden om dat doel te bereiken, maar die krijgt vaak ook te maken met allerlei dode hoeken waarin mensen en belangen van mensen over het hoofd gezien worden, en dan kunnen er heel gemakkelijk ongelukken gebeuren. Jezus zet mensen een kritische bril op. Hij opent ogen voor een leven in verantwoordelijkheid, een leven met God en elkaar in balans.

Nieuw perspectief

'Gaan zien' in het evangelie van Johannes, dat is eigenlijk een ander woord voor 'gaan geloven'. De blindgeborene belijdt dan ook aan het einde van hoofdstuk 9 na een heel proces zijn geloof in Jezus als Gods licht voor de wereld. Jezus vraagt hem nadat hij het doolhof van allerlei lastige vragen, beschuldigingen en dreigementen heeft doorlopen: 'Gelooft u in de Mensenzoon?' 'Als ik wist wie hij was, heer, zou ik in Hem geloven' zei hij. 'U kijkt naar hem en spreekt met Hen', zei Jezus. De schellen vallen de man van de ogen en hij antwoordt: 'Ik geloof, Heer, en hij boog zich voor Jezus in overgave neer.' Hij ziet Jezus. Jezus en zijn principes werpen voortaan voor hem een ander licht op zijn situatie. Het is het licht van Gods werkelijkheid, die in Jezus Christus naar ons toegekomen is. Bij dat licht kijken we naar onszelf, naar mensen en dingen, naar de aarde om te ontdekken wat wel en wat niet echt belangrijk is in ons aller leven, om te zien waar we anderen kunnen helpen en troosten, om te zien hoe we een bijdrage kunnen leveren aan een wereld die beantwoordt aan God bedoelingen, een wereld van shalom, van vrede, om te zien hoe we in onze eigen omgeving van betekenis kunnen zijn. We hoeven daarbij niet ziende blind te zijn. Jezus is voor ons immers het licht voor de wereld, de verpersoonlijking van het Woord van God. Zijn kleurrijke en wonderlijke uitspraken vormen een rijke bron aan levensregels. 'Je gaat dat zien, als je het doorhebt.'